

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

תוכן

- א. תנופה שירי מצוה היא ועוצרת רוחות וטללים רעים... וכן בלולב ... ממטי ליה ומייתי ליה 1
- ב. מי שבא בדרך ולא היה בידו לולב ליטול לכשיכנס לביתו יטול על שלחנו... שכל היום כשר ללולב ... מצוה לאפסוקי ואי לא פסיק יטול בין הערבים.....4
- ג. אם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה מקום .... הכל כמנהג המדינה.....5
- ד. הוא אומר הודו לה' והן אומרים הודו לה' ... הוא אומר אנא ה' הושיעה נא והן אומרים אנא ה' הושיעה נא.....5
- ה. מכאן לשומע בעונה.....6

דף לח.

א. תנופה שירי מצוה היא ועוצרת רוחות וטללים רעים... וכן בלולב ... ממטי ליה ומייתי ליה

כמבואר לעיל דף לז: בשעה שמברך על הלולב מנענעו וכן בהלל. וכשם שמניף בהבאת שתי הלחם וכבשי עצרת כך מנענע בלולב, לשש קצוות העולם, כלפי ארבע רוחות השמים, כלפי מעלה, וכלפי מטה. ושש פעמים הוא מוליך ומנענע ומביא בכל צד.

וענין נענועים אלה אמרו בגמרא דף לז: "מוליך ומביא למי שארבע רוחות שלו, מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו". כלומר, כל ענין וענין שארבעה מינים רומזים עליהם, הכל רומז על הקדוש ברוך הוא שברא את הכל ואין עוד מלבדו. ומצוה זו אין אנו עושים אלא לשמו בלבד¹.

ועוד אמרו שם "מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד כדי לעצור טללים רעים". לפי שבתג נרון העולם על המים² והגשמים לכל השנה. וד' מינים הללו באים לרצות על המים והברכה היוצאת מן המים³.

¹ ועיין מנורת המאור נר ג כלל ד ח"ו פ"ד

² תענית ב: ועיין תוד"ה כדי לעיל לז:

³ כיצד האתרוג צריך למים יותר משאר פרות האילן; כפות תמרים גדלים בעמקים שיש שם רוב מים; ועל ההדסים נאמר: והוא עמד בין ההדסים אשר במצלה (זכריה א), שמימיה מרובים; וערבי נחל – כשמים. לפיכך

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוּבָּה

רמז⁴ לנענועים מן הנביאים⁵ כמו שנאמר בדוד (שמואל ב ו) וְדוֹד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׁחֲקִים לְפָנָי ה' בְּכָל עֵצֵי בְרוּשִׁים וּגְוִ' וּבְמִנְעֵנְעִים וּגְוִ' וְאָמְרוּ בַּמְדַּרְשׁ זֶה לְוֹלֵב שְׂאֵדָם מִנְעֵנֵעַ בּוֹ'.

והנענוע הוא שמוליד ידו מכנגדו והלאה⁶ ומנענע בעת ההולכה ג' פעמים וכן בהובאה כשמביא הלולב אצלו עושה ג"כ נענוע ג' פעמים, ואינו מכסכם העלים וכן מנהג הספרדים. וי"א⁷ שטורף הלולב ומכסכם העלין בכל ניענוע. וכן עושה לכל צד מארבע צדדין ומעלה ומטה.

וי"א⁸ שצריך להוליך ולהביא ג' פעמים לכל רוח ויכסכם העלים בעת שמוליד ומביא, ומטין ראש הלולב לכל צד שמנענע נגדו, וכשמנענע למטה יש לדקדק⁹ שלא שלא להפוך הלולב כשמנענע למטה, אלא ישפיל ידיו למטה כשהלולב זקוף ויגביה ג' פעמים.

וסדר הנענועים, עומד ופניו למזרח, למנהג האשכנזים מקיף דרך ימין בנענועו¹⁰, כלומר שמנענע למזרח¹¹, שדרו של לולב לצד פניו ויעשה כשראש הלולב למעלה קצת ולא במאוזן ממש¹², ג'

אנו מנענעים לארבע הרוחות וכלפי מעלה וכלפי מטה ואנו מבקשים ממי שהוא זן ומפרנס את כל העולם כולו בטובו, ואומרים לפניו: כשם שאי אפשר לארבעה מינים אלה בלא מים, כך אי אפשר לעולם בלי מים; וכשאתה נותן לנו מים, אל יבואו רוחות רעות לשחת את הברכה ולא ירדו עלינו סללים להזיק לה, אלא יבואו המים רק לברכה ועיין עוד ספר המנהיג סי' י. ובמהרי"ל. וכתבו חכמים אחרונים (פרי צדיק – שמחת תורה, מאמר מה) לפרש דברי חז"ל 'מוליד ומביא כדי לעצור רוחות רעות' – היינו רצונות שבלב (על דרך הכתוב (משלי כה) איש אשר אין מעצור לרוחו – לרצונו). 'מעלה ומוריד כדי לעצור סללים רעים' – הם חכמות ודעות חיצוניות שבמות, שכמו שהתורה שבעל פה קרויה 'טל', עליה אמר הכתוב (דברים לב) תִּזְלַל כְּפָל אֶמְרָתִי – כך זה לעומת זה ישנן חכמות חיצוניות הנקראות 'סללים רעים'

⁴ במדבר רבה ד

⁵ אמרו במדרש שוחר טוב תהילים יג אמרתי שתקחו את הלולב ותנענעוהו לפני. למה? שבשעה שהוצאתי אתכם מארץ מצרים נענעתי את ההרים. שנאמר (תהלים קיד): הִקְרִים רִקְדוּ כְּאֵילִים. אף לעתיד לבא אני עושה כן וְהִקְרִים וְהִנְבְּעוֹת יִפְצְחוּ לְפָנֶיכֶם רִנָּה וְכָל עֵצֵי הַשָּׁדָה יִמְחָאוּ כָף

⁶ שו"ע ונו"כ תרנא ט

⁷ רמ"א שם

⁸ רמ"א שם

⁹ ברמ"א הביא מהב"י שכשמנענע למטה הופכו למטה, ומקרי דרך גדילתו, הואיל ומחזיק אותן בידו דרך גדילתו, כלומר הואיל שהנטילה שנטל אותם מתחלה בידו היה דרך גדילתו שוב אין מקפידין על נענועין שיהיה דרך גדילתו, והביא ברמ"א שם שהמדקדקין מחמירין שלא להפוך וכו' משום השש שהוא שלא כדרך גדילתו ולא דמי לכל שאר הנענועים שאינו אלא מטה לצדדין ולא מהפך ממש משא"כ בזה אם יהפך יהיה ראשו למטה וסופו בידו ואע"ג שהרמ"א כתב שהעיקר כסברא ראשונה הט"ז כתב דיותר טוב שלא יהפכנו דבזה יוצא ידי הכל ואי מהפכו יש לחוש שמא אותה דיעה עיקר שאין זה דרך גדילתו וכ"כ בדה"ח ובה"א שכן הוא נכון. מ"ב שם מה מו

¹⁰ הטעם בהתכמים הזהירו אותנו תמיד שתמיד תקח את הדרך שהוא בימין שלך במקום שיש ימין ושמאל לפניך תבחר לך הימין שלך ואין חילוק בין אימר לאינו אימר. מ"ב שם מו

¹¹ שו"ע ונו"כ שם י

¹² דע"ת שם

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

הולכות למזרח ושלשה הבאות. והיינו שמוליך ידו עם הלולב¹³ מכנגדו והלאה ג' פעמים, ונכון שגם יכסס בעלין בשעת הולכה והבאה, ובכתבים הזוהיר ג"כ שלא ליגע בראש הלולב בכותל¹⁴ בשעת נענוע, ובשעת הבאה יקריבו הרבה אל גופו נגד החזה, ואח"כ יטה ראש הלולב לימינו לדרום ויעשה ג"כ ג"פ הולכה והבאה הכל כמו במזרח, אבל א"צ להפוך פניו לצד שמנענע רק יטה ראש הלולב לצד שמנענע, וכן לצד מערב יטה ראש הלולב על כתפו לאחוריו, ומוליך ומביא, ג"פ ואח"כ לצד צפון מוליך ומביא ג"פ, ואח"כ למעלה ואח"כ למטה הכל מוליך ומביא ג"פ כמו במזרח.

והנוהגים על פי קבלה וכן מנהג הספרדים¹⁵, ומקהלות החסידים, עומד למזרח ושדרת הלולב נגד פניו ופונה לימינו¹⁶ להפוך פניו לדרום¹⁷, ולנענע ג' פעמים כנז', ולהפוך פניו לצפון מזרח מעלה מטה מערב והכל צד הופך פניו ומנענע ומביא הלולב כנגד לבו¹⁸.

בביהכ"נ אחד שנוהגים מנהג מסויים בנענועים, מותר ליחידים לנהוג מנהג אחר¹⁹, חלק כך וחלק כך, כי בדבר שהוא מנהג בעלמא אין שייך חשש "לא תתגודדו" – לא תעשו אגודות אגודות.

צריך להחזיק הלולב בימינו והאתרוג בשמאלו, ולחבר האתרוג ללולב בשעת נענועו, ולנענע בשניהם יחד²⁰.

כל הנענועים אינם מעכבין²¹, ובאיזה דרך שנענע יצא בדיעבד ואין צריך לחזור ולנענע²². ועל אף שאם לא נענע כלל ג"כ יצא מהנענועים אינם מעכבים שהרי משהגביה לארבעת המינים יצא ידי חובה, מ"מ שם טוב לחזור וליטלו ולנענע²³.

¹³ בבאר היטב העתיק דעת הט"ז בענין זה, שמתחלה עושה הולכה בלא נענוע עד כנגדו, ושם עושה ג' תנועות קטנות דרך הולכה והבאה, ואחר כך מביאו אצלו ומקרב הרבה אל גופו בלי נענוע, ואחר הקרוב אל גופו ינענע תנועות קטנות כמו בהולכה, ואחר כך עושה הולכה והבאה בלי נענוע כלל ב' פעמים, וכן יעשה במעלה ומוריד, ובוה יצא ידי הכל, עד כאן לשונו אבל אנכי העתקתי דברי הדרך החיים, וכמו שכתב המגן אברהם שכן נהגו במדינתנו כדעת הג"ה הנ"ל. שער הציון שם ס"ק נח

¹⁴ ומעמו ע"פ נסתר. אכן גם מצד הדין יש לזהר בזה, דבכל יקמום ראשו או תחלק התיומה בנגעו בכותל. ביכורי יעקב סימן תרנא ס"ק לו

¹⁵ כמ"ש הרב הקדוש האר"י ז"ל. ומינה לא תזוז כי תורת אמת היתה בפיהו כף החיים קג וכתב שכן המנהג בעיקר קדשנו ירושלים ת"ו

¹⁶ שכל פניו יתקן יהיה לימין

¹⁷ וינענע תמיד לרוחות העולם ולא לפי מקומו של ארון הקודש כמ"ש"כ בשו"ת בצל החכמה ח"ג סי' ס"ג. והגר"ש דבליצקי זצ"ל הקר ודרש ומצא שהמקובלים בעיה"ק צפת וטבריה שמתפללים לדרום נהגו לנענע לפי סדר רוחות העולם וכן במועדים וזמנים ח"ה סי' קי"ז משום שדרום מרמז לחסד, צפון לגבורה, מזרח תפארת, מעלה נצח, מטה הוד, מערב יסוד.

¹⁸ וכ"מ מדברי האר"י ז"ל שצריך להפוך פניו נגד אותו צד שמנענע שם יעו"ש וכ"ה מנהג חסידים בית אל יכב"ץ ההולכים ע"פ דברי האר"י ז"ל וכ"ה המנהג עתה בכמה מקומות. כף החיים שם צו

¹⁹ אשל אברהם בוששאמש, ערוה"ש סעי' כ"ב

²⁰ שו"ע ונו"כ שם יא

²¹ רמ"א שם יא

²² מ"ב שם מט

²³ מ"ב שם

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

**ב. מי שבא בדרך ולא היה בידו לולב ליטול לכשיכנס לביתו
יטול על שלחנו... שכל היום כשר ללולב... מצוה
לאפסוקי ואי לא פסיק יטול בין הערבים**

אסור לאכול קודם שיטול ארבעת המינים, וטעימא בעלמא אע"ג שמדינא שרי, מ"מ אין להקל בזה אם לא לצורך גדול²⁴.

שתיית משקה כגון תה או קפה מותר²⁵ מדינא אף לכתחילה, אך נכון להחמיר אף בזה אם לא שהוא מצטער²⁶.

אם שכח²⁷ ואכל קודם שנטל לולב ונזכר על שלחנו, ביום הראשון, שהוא מן התורה, ובהו"ל גם ביו"ט שני²⁸, יפסיק באמצע סעודתו²⁹, כדין כל דבר שהוא מן התורה שאם התחיל באיסור צריך להפסיק, אפי' יש שהות ביום ליטלו אחר שיאכל.

בימי חול המועד גם אין לאכול קודם כנוזר, אך אם התחיל לאכול על שולחנו ונזכר, אם יש שהות ביום לא יפסיק, ואם לאו, יפסיק.

המתין ומצפה שיביאו לו לולב, ימתין עד חצות היום לאכול אפילו ביום א' שהוא מן התורה ולא יותר. שאסור להתענות, ויש אומרים שאם מצפה שיביאו לו לולב אין לו להמתין כלל שהרי יש לו מי שיזכירנו לנטלו כלומר אותו שיביא לו הלולב ומי שחלש לבו בודאי יוכל לסמוך ע"ז³⁰.

ובטעימה בודאי אין להחמיר בכל זה, ויוכל לטעום תיכף אחר התפלה אפילו ביום ראשון.

ואם המתין עד חצות ולא הביאו לו שמותר לאכול והתחיל לאכול והביאו לו הרי התחיל בהתר, וגומר סעודתו ואחר כך נוטלו³¹.

²⁴ שו"ע ונו"כ תרנב ב

²⁵ ערוה"ש סעי' ה', אלף המגן סי' תרנ"א סעי' י

²⁶ עפ"י דברי הרוקח (סי' שני"ג) "חסידים הראשונים היו מתענים על מצוה הכיבה כגון לולב ושאר מצוות", ובפרט ביום ראשון דסוכות (ובהו"ל ב' ימים ראשונים) שמצות לולב מן התורה. שדי חמד מערכת ד' מינים סי' ג' אות כ"ג

²⁷ שם

²⁸ מ"ב שם ח

²⁹ ואם התחיל לאכול יותר מחצי שעה קודם עלוה"ש עיין ברמ"א ובמ"ב שם ס"ק ט ובבה"ל שם ד"ה יותר וד"ה בדאיכא.

³⁰ שער הציון שם ס"ק ז

³¹ שם ס"ק ח

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

ג. אם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה מקום ....

הכל כמנהג המדינה

הפסוקים שכופלין בהלל, וכן בפסוקים שש"צ אומר בהלל והקהל עונים אחריו, כל מקום כפי מנהגו³².

ומנהג אשכנז והאר"י ז"ל³³ בימינו לכפול מאודך עד סוף הלל³⁴. ובספרד פושטין פסוק ברוך הבא, ופסוק אל ה' ויאר לנו, וכופלין אלי אתה ואודך והודו. וכהיום נהגו כולם כמנהג האר"י ז"ל וכמנהג אשכנז.

דף לח:

ד. הוא אומר הודו לה' והן אומרים הודו לה' ... הוא אומר

אנא ה' הושיעה נא והן אומרים אנא ה' הושיעה נא

באמירת ההלל בעיבור הש"ץ³⁵ אומר הודו לד' וגו' והקהל עונים אחריו הודו וגו' והוא אומר יאמר נא וגו' והקהל עונים אחריו הודו וגו' וכן ביאמרו נא בית אהרן וביאמרו נא יראי ד'.

וכתבו האחרונים דאף באמירת יאמר נא ישראל וגו' יאמרו נא בית אהרן וגו' יאמרו נא יראי ד' וגו' יוכלו העבור לצאת במה ששומעין מפי הש"ץ, דשומע כעונה, מ"מ טוב יותר שיאמרו בעצמם בנחת, דלפעמים אינו מכוין וכן נוהגין כהיום.

³² שו"ע או"ח תכב

³³ וכ"כ בשער הכוונות דף ק"ג ע"ד שצריך לכפול כל הפסוקים ב"פ מן פסוק אודך כי עניתני וכו' עד סוף ההלל שהוא פסוק הודו לה' כי טוב האחרון יעו"ש, ואעפ"י שבשער הכוונות כתב זה בדרוש חג הסוכות מ"מ אין חילוק בזה בין חג הסוכות לשאר ימים כמבואר בטור וב"י וכו' מנהג חסידי בית אל יכב"ץ שבעיר קדשנו ירושת"ו שכופלין מאודך כי עניתני וכו' עד סוף ההלל בין בימים שגומרין את ההלל בין בימים שאומרים בדילוג. כף החיים שם מג

³⁴ מ"ב ס"ק יט

³⁵ מ"ב שם כ ועיין בבית יוסף שם ד"ה וכל הציבור שמתחלה תקנו מפני שאינן בקיאים שעל כל דיבור שיאמר המקרא שיענו ראש הפרק ובכך יצאו שאינן בקיאים ידי חובתם ומיהו אנן דגמרינן כוליה לא צריכינן אלא שבוה החזיקו שלא תשתנה התקנה הראשונה למי שאינו נמיר. וכתב הר"ן (שם ד"ה הוא אומר הודו) ומה שאנו נוהגין עכשיו שהש"ץ אומר יאמר נא ויאמרו נא והציבור עונים על כל אחד ואחד הודו לא מצינו מנהג זה בתלמוד ואפשר שנהגו כן לרמוז שמצוה לענות ראשי פרקים ולפי שהוא פסוק של הודאה ושבת נהגו כן ומכל מקום יוצאין בו מאותן הפסוקים שאומר הש"ץ דשומע כעונה.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

ה. מכאן לשומע כעונה

השומע הרי הוא כאומר בעצמו, וכדרך שיבואר להלן.

אף לכתחילה יכול לצאת בשומע כעונה ואין צריך לומר בעצמו³⁶.

אך בברכת המצות אם כל אחד עושה מצוה בפני עצמו, אף שכולן מצוה אחת כגון שכל אחד מתעטף בעיצית או לובש תפילין, הרשות בידם אם רצו, שאחד מברך לכולם כדי לקיים ברב עם הדרת מלך. ואם רצו כל אחד מברך לעצמו. וראוי יותר שיקיים כל אחד ואחד בעצמו מצות הברכה משיקיימנה ע"י שליח, שכיון שכל אחד חייב בברכה זו לעצמו הרי זה ריבוי ברכות הצריכות³⁷.

י"א שבברכות המצות כשכולם מקיימים המצוה ביחד, כגון שמיעת קול שופר או מגילה, מצוה שאחד מברך לכולם בין התוקע או הקורא בין אחד מן השומעים, וכן אם יושבים בסוכה אחת³⁸.

ולפיכך בני ביתו של בעל הבית שמפרישין חלה מעיסותיו, או קובעים מזוזות בפתחיו, או מלין את בניו של אדם אחד בשעה אחת, אין רשאים לחלק אלא צריכין לעשות ביחד, כדי שיברך אחד לכולם³⁹.

אבל אם רצו לקיים כל אחד המצוה בפני עצמו ולברך לעצמן הרשות בידם, כגון שיקרא כל אחד המגילה לעצמו אם אין שם עשרה, או שיתקע לעצמו. ומכל מקום טוב שיקרא אחד לכולם לקיים ברב עם הדרת מלך אף על פי שאין חיוב בדבר, שאין לחייב אדם שיקיים המצוה המוטלת עליו ע"י שליח, כשיכול לקיימה בעצמו. וכן בקידוש והבדלה וכל כיוצא בהן.

אם בין כולם נעשית מצוה אחת שלימה, ואפילו רבים שעושים מצוה אחת שלימה לאדם אחד שכולן מוטלות עליו חובה, אחד מברך לכולם בכל ענין ואין רשאים לברך כל אחד לעצמו.

³⁶ כן משמע בס"י קצו סעי' ד' "חברים שאכלו כאחד, קצתם אכלו כדי שביעה וקצתם לא אכלו אלא כזית, אם כולם יודעים לברך מצוה שיברך אותו שאכל כדי שביעה, ויוציא את האחרים".

³⁷ כדי להרבות בברכות כי לעולם ירבה אדם בברכות הצריכות ואף שהשומע כעונה מכל מקום המברך הוא עיקר שהוא נעשה שליח לכולם להוציאם ידי חובתן וכולם מקיימים מצות הברכה על ידו וכאלו כולם מברכים ברכה אחת היוצא מפי המברך שפיו כפיהם. שו"ע הרב רי"ג סעי' ה' העי"ל בשם השערי תשובה וביאור הגר"א ³⁸ שו"ע שם סעי' ו' אך במ"ב ס"ו תקפה ס"ק ב משמע שגם בכה"ג עדיף שכל אחד יברך לעצמו ולמעשה לא נהגו כן וצ"ע.

³⁹ שכיון שלא יצא ידי חובת מצוה זו עד שיעשה כולם הרי לא נגמר המצוה עד שיעשה כולם ולכן די בברכה אחת ואסור לגרום ברכה שאינה צריכה. שם

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

אם כמה אנשים עושים מצוה אחת, או מברכים ברכה אחת⁴⁰ מצוה לכתחלה שאחד יוציא לכולם דברוב עם הדרת מלך⁴¹

לפיכך אם שמעו הבדלה ולא היה להם נר והיו יושבים בבית המדרש והביאו להם אור, אחד מברך לכולם⁴². ואף על גב שערכים כלם לשחוק ולשמוע ועי"ז נגרם ביטול תורה וביטול בית המדרש מ"מ כך עדיף משום ברוב עם הדרת מלך⁴³.

וכן אם שנים או שלשה מתעטפים בטלית אחת, אחד מברך לכולם והאחרים יענו אמן⁴⁴. וי"א שאעפ"כ ראוי שכל אחד יברך לעצמו⁴⁵.

אך אם אין כולם מזומנים יברך כל אחד לעצמו⁴⁶ ולפיכך לא נהגו היום שאחד יוציא את כולם בברכת הטלית⁴⁷

וכן בעשיית מצוות שיש חשש שלא יעשו כולם המצוה תיכף לאחר הברכה, יברך כל אחד בעצמו.

⁴⁰ עיין ביאור הלכה סימן קסז סעיף יא "אחד מברך לכולם – ואפילו אם המסובין יודעין בעצמן לברך מ"מ הידור מצוה הוא שאחד יברך ויוציא כולם דברוב עם הדרת מלך"

⁴¹ ברכות נג. שו"ע או"ח סי' רח"צ סעי' יד, מגן אברהם סימן קסח ס"ק ב, וכן עיין משנה ברורה סימן ריג ס"ק ג, וס"ק יז, אך עיין בפנ"י ברכות נג. דס"ל שרק בברכת ההודאה אמרינן הכי וז"ל "והעיקר נראה לי דדוקא הכא בברכת המאור שאינו לא ברכת הנהגה ולא ברכת המצות אלא ברכת הודאה משה שייך בה מפי האי טעמא דברב עם הדרת מלך כדכתיב וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו וכתוב נמי אודה ה' מאד בפי ובתוך רבים אהללנו כדמייתי הש"ס בריש פרק הרואה [לקמן ג"ד ע"ב], כן ג"ל ועיין בחידושי הרשב"א".

⁴² ואע"ג שבעי' שייקבעו יחד בברכות הנהנין כדי לצאת מ"מ ישיבתם בביהמ"ד השיב קביעות או שברכת המאון השיב ברכת השבח עיין בה"ל ריש סי' ריג

⁴³ גמ' ברכות שם, שו"ע ונו"כ סי' רח"צ שם, ומובא במג"א סימן קסח ס"ק ב

⁴⁴ בשו"ע או"ח סי' ח סעי' ה איתא "אם שנים או שלשה מתעטפים בטלית כאחת (פי' בפעם אחת), כולם מברכים. ואם רצו, אחד מברך והאחרים יענו אמן". וכתב שם בביאור הגר"א. "אם שנים כו'. משמע מדבריו דיותר נכון דיהא כ"א מברך לעצמו וליתא דדוקא א' מברך לכולם לכתחלה כמ"ש בפ"ה דברכות וכן לשון התוספתא עשרה כו' היו עושין מצוה אחת א' מברך לכולן יחיד כו' וכן בפ"ו דברכות לאחר המזון כו' וכן בברכת המוציא ובהמ"ז ושאר ברכות כמ"ש שם" וכן עי"ש בפמ"ג א"א סי' ח ס"ק ח ועיין [סימן] רי"ג מ"א [ס"ק] ז', עשרה כו', ברכה אחת לכולם, וסימן (רל"ח) [רצח] במ"א [ס"ק] ח"י ולבוש שם [סעיף יד], דלא יברכו כל אחד לעצמו אלא אחד מברך לכולם, ואיני יודע בעת ההבדל בין שם לכאן, דאמאי כאן יש רשות לברך כל אחד לעצמו, ולא דאחד יברך לכולם [משום] ברוב עם.

⁴⁵ כמבאר לעיל משו"ע הרב ריג סעי' ה

⁴⁶ שערי תשובה סימן ו ס"ק ו ס"ק ו ז"ל ועיין בת"ש סי' י"ט ס"ק ח' הביא תשובות המבי"ט ומ"ש המבי"ט לחלק במה שנוהגים שמברך כ"א בפ"ע על תפילין וציצית ולא אמרינן שאחד יברך לכולם משום שאין כולם מזומנים יחד"

⁴⁷ שע"ת סי' ח ס"ק ו "ועמ"ש בזה בת"ש סי' י"ט ס"ק ח ושם כתב בשם המבי"ט הטעם שאם רצו כולן מברכין משום שאין כולם מזומנים יחד ויצטרך להיות כ"א מליתו בידו ולהמתין וכן בתפילין יעמדו בזרועות מגולות והמחבר כאן לשיטתו אויל סוף סי' וא"ו שאין חשש בזה שיברך כ"א בפ"א בכל דוכתיה רק שאם רצו אחד מברך לכולם". ובמ"ב שם ס"ק יג כתב "אך לא נהגו עכשיו כן ואפשר משום שאין הכל בקיאין להתכוון לצאת ולהוציא".

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

לפיכך אם שוחטים כמה אנשים, יברך על אחד בעצמו אפילו מזומנים יחד⁴⁸.

וכן אם כמה מניחים תפילין יברך כל אחד לעצמו⁴⁹.

ובכל מקום שאחד פוטר את חברו בברכת הנהנין מפני קביעותם יחד, או מפני שנהנים ביחד, מצוה שאחד יברך לכולם, ולא כל אחד לעצמו שנאמר ברב עם הדרת מלך⁵⁰.

מה שאין מקפידים היום שאחד מברך עבור כולם כמעט בשום דבר מאכל, אף שהוא נגד הדין, אפשר משום שאין הכל בקיאות להתכוין לצאת ולהוציא⁵¹.

שומע כעונה הוא גם אם אינו רשאי לענות, כגון שהוא במקום בו אסור לו להפסיק, יצא⁵².

לפיכך אם שמע קדיש או קדושה⁵³ בין תפילה של יד לתפילה של ראש או שהוא באמצע שמונה עשרה, ישתוק ויכוין ויצא בכך ידי חובה⁵⁴.

⁴⁸ שערי תשובה שם "וכן נתן טעם בספירה וברכת כהנים שכ"א מברך לעצמו מפני שצריך כוונה שלא יטעה בספירה גם במלת יברך כו' ע"ש ובת"ש שם מסיק לחלק בין אם כולם מזומנים לשחוט כ"א בתב"ד של חברו או אחד יברך ויוציא את אחרים משא"כ אם אין מכוונים להחיש מעשיהם וזה מקדים וזה מאחר ראוי שיברכו כ"א בפ"ע וע"ש שכתב לענין שחיטה אין ראוי לעשות לכתחלה שיתכוין לתכוף זה לזה שיהיה אחד מברך לכולם דשמא דמי לספירה וברכת כהנים משום שצריך כוונה שלא יפסיד השחיטה כו' ע"ש,

⁴⁹ שע"ת סי' ה ס"ק ו

⁵⁰ שו"ע הרב ריג סעי' ו וכתב שם שבברכות הנהנין כשכולן קבועים יחד שהם נחשבים כגוף אחד נהנה ולכן די להם בברכה אחת כמ"ש בסימן קס"ז אם כן אם יברכו כל אחד לעצמו אינן ברכות הצריכות כלל כיון שהנאות כלם נחשבת כהנאות גוף אחד ע"י קביעתם יחד אלא א"כ תחילת קביעותם היתה על דעת שלא להצטרף לברכה אחת שאז נעשה כאלו לא נקבעו כלל יחד כמו שכתוב בסימן קצ"ג אבל כשקבעו עצמן סתם נעשו כגוף אחד ואין מעלה כל כך בריבוי הברכות ואף שאין בזה איסור ברכה שאינה צריכה כיון שכל אחד חייב בברכה זו וגם עכשיו ששומעים הם כעונים מכל מקום כיון שאין מעלה בריבוי הברכות צריך שיברך אחד לקיים ברב עם וכו'.

⁵¹ משנה ברורה סימן ריג ס"ק יב

⁵² כן דעת רש"י סוכה לה: ד"ה הוא אומר "וכן למתפללין בצבור ושליח צבור אומר קדיש או יהא שמיה רבא – ישתקו בתפלתן וישמעו בכוונה, והרי הן כעונים, וכשיגמור הקדושה – יחזרו לתפלתן, וכן יסד רב יהודאי נאון בעל הלכות גדולות". אך בתו"ד שם הביאו דעת ר"ת שלא ישתוק וישמע דהוי הפסק בתפילתו וברכות כא: כתבו שם בד"ה עד "מ"מ נהגו העם לשתוק ולשמוע וגדול המנהג" ועיין בביאור הגר"א או"ח בה סעי' י ועיין פרי חדש אורח חיים סימן קד סעיף ז ויהא כעונה וכו'.

⁵³ ועיין בשע"ת שם ס"ק יא ובפנים מאירות ח"א סי' נ"ד דעתו שמותר לענות אמן אחר ברכת חברו על התפילין לכתחלה אף על גב דלקדיש וקדושה לא יפסיק מ"מ אמן הוא קבלת דברים שמאמין בה' שצונו להניח תפילין לא הוי הפסק וכיון שלר"ת אף לקדיש ולקדושה פוסק יש לסמוך עליו לענין עניית אמן ע"ש אך במ"ב שם ס"ק לה פסק "ואפילו לענות אמן על ברכה זו גופא כגון לענות אמן על ברכת תפילין שמברך אחר אסור אם לא שחברו מכויין להוציא בברכה זו [תשובת ד"ש והגרע"א בחידושי דלא כפ"מ ע"ש]:

⁵⁴ שו"ע או"ח סי' כה סעי' י ועי"ש במ"ז ס"ק ה ובמ"ב ס"ק לו "דהשתיקה כעונה לענין לצאת י"ח אבל לא שיחשוב כהפסק". ועיין בפמ"ג א"א ס"ק יז "ועוד, דנראה להרו"ה ז"ל אפילו שומע ושותק ומכוין אסור, דאף על פי דלא הוי הפסק מכל מקום הויה אחת ותכיפה לשתיהן, והיסח הדעת אסור בין זה לזה, כמו שכתב הלבוש בסעיף ט' עצמו".

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סונה

וכן אע"ג שאינו פוסק באמצע שמונה עשרה לא לקדיש ולא לקדוש, מ"מ ישתוק ויכוין למה שאומר ש"צ, ויהא כעונה אך לכתחילה אין להביא עצמו למצב זה⁵⁵

אם היה השומע צריך לנקביו, יש להסתפק האם יוצא מדין שומע כעונה⁵⁶.

מי שידיו מטונפות ושמע חבירו שבירך ונתכוין לצאת, יצא ידי הברכה⁵⁷ על אף שאסור לו לברך בעצמו⁵⁸.

לכתחילה צריך שיוקבעו מקום יחד השומע והמשמיע כדי להוציא בברכות הנהנין⁵⁹, אך בדיעבד יוצא⁶⁰, גם אם לא נקבעו יחד⁶¹.

גם היודע ובקי בנוסח הברכה או התפילה, יוצא על ידי שומע כעונה. ואפילו לכתחילה יכול לעשות כן⁶².

⁵⁵ שו"ע או"ח סימן קד סעיף ז ועיין בה"ל שם וז"ל "ועיין בבי"ב ובר"מ דעצם דין זה אם מותר לשתוק ולשמע תליא בפלוגתא די"א דכיון דשומע כעונה הוא כעונה ממש ואסור מטעם הפסק ואעפ"כ הכריע להקל מטעם המנהג". וצ"ב דהא בסי' כ"ה הנ"ל פשיטא ליה ששותק ומכוין לצאת

⁵⁶ ביאור הלכה סימן קד סעיף ז ד"ה ויהיה כעונה "ויש לעיין למנהגינו דס"ל דאע"ג דשומע כעונה אינו כדבור ממש אם אחד היה צריך לנקביו בשעה שחבירו הוציאו בתפלתו אם יצא ואף דלענין בעל קרי אסור כשחבירו מוציאו בתפלתו (עי' ברכות כ' ע"ב בתו' ד"ה כדאשכחן בסה"ד) אפשר דבעל קרי המיר מפי".

⁵⁷ פמ"ג א"א סימן קד ס"ק ז "וידין מטונפות קיל מפי דאי בעי הוה מנקה לידי, נראה לי".

⁵⁸ אמנם עיין במחצית השקל סימן רעג סעיף ו "ולענין צריך שלא יפסיק בין המקדש להשומעים צואה או עבודה זרה, דהא מבואר בסימן נ"ה סעיף כ' דיש אומרים כהאי גוונא אם שומע קדיש או קדושה אינו יכול לענות עמהם, ואיך נאמר שיצא השומע דשומע כעונה". משמע דס"ל להלכה שאינו יוצא וצ"ע ואולי כוונתו רק לכתחילה אך בדיעבד יוצא, או שיש לחלק שאינו יכול להסיר הצואה.

⁵⁹ שו"ע או"ח קסו סעי' יא, ובשו"ע או"ח רצו סעי' ו "אומר הבדלה מיושב" ועי"ש במ"ז מ"ז ס"ק ה "כיון דא' פוטר חבירו יש להם לעשות קביעות ובמעומד לא הוה קביעות". ועי"ש בפמ"ג שביאר שהוא לענין ברכת הנהנין שבהבדלה. ועי"ש בביאור הגר"א. ובמ"ב ס"ק כז

⁶⁰ שו"ע סי' קסו סעיף יג ועיין במגן אברהם שם ס"ק כח וכן בפר"ח שם מה שהקשו. וביאור הגר"א שם הכריע כדעת השו"ע וכן במ"ב שם ס"ק סה "ועיין במ"א שהניח דין השו"ע בצ"ע כי יש מהראשונים דסברי דבלא קבעי אין אחד יכול להוציא חבירו אף בדיעבד אמנם בביאור הגר"א הכריע לדינא דדברי השו"ע עיקר. ודע דדין זה שייך גם בבהמ"ז היכא דלא קבעו יחד בין בשנים ובין בשלשה אם כוון אחד להוציא את חבירו בבהמ"ז יצא בדיעבד" וכן כתב בסימן ריג ס"ק ה "וכו" רק לענין לכתחילה אבל בדיעבד כל שכוון המברך להוציא והשומע לצאת יצא" וכ"כ שם בס"ק ט וס"ק יג ועיין בשער הציון קסו ס"ק נו דאף לשיטת הרא"ש "פשוט דאפילו לדידהו אין דבר זה כי אם מדרבנן, דמן התורה אחד מוציא את חברו בברכת המזון אף כשלא אבל כלל, כדאיתא ברא"ש פרק שלשה שאכלו, סימן כ"א, וביתר הפוסקים, ובודאי לא שייך קביעות בזה, וכן משמע הלשון באור זרוע סימן ק"ג שכתב כי הצריכו חכמים שיהיו קבועין יחד באכילתו, עיין שם, ואף שהוא איירי לענין המוציא, פשוט שהוא הדין לברכת המזון".

⁶¹ בשו"ע או"ח רעג סעי' ו כתב "ואם קידש בביתו ושמע שכנו ושלחנו ערוך לפניו, יוצא בו דשפיר הוי מקום סעודה. וכגון שנתכוין השומע לצאת, ומשמיע להוציא". ועיין ביה"ל סי' רעג סעי' ו ד"ה ואם קידש וכו'.

⁶² שו"ע ונו"כ או"ח רעג סעי' ו ועי"ש בביאור הגר"א שהמקור מהא דמקדשין בבהכ"נ לאפוקי אורחים אף על פי שאין אוכלין בבה"כ כמ"ש תוס' ק"א שם ד"ה דאכלי כו' וכן הוא בשו"ע ריג סעי' א ועוד מקומות ואדרבא לעיל נתבאר סמקום רבים עדיף שיהיה שומע כעונה משום דברוב עם הדרת מלך.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

בכל המצוות אע"פ שיצא מוציא את חבריו⁶³ מלבד הברכות שיבוארו להלן.

ולפיכך יכול לקדש בין קידוש היום⁶⁴ ובין קידוש הלילה אפילו שהוא אינו אוכל ואינו קידוש במקום סעודה. להוציא אחרים ידי חובתם⁶⁵.

וכן יכול להוציאם בברכת בורא פרי האדמה על הכרפס בליל הסדר, אע"ג שאינו יוצא בעצמו ואינו אוכל עמהם⁶⁶.

וכן יכול להוציאם בברכת המוציא ואכילת מצה, על מצה שאוכל בליל הסדר אע"ג שאינו אוכל עמהם, ואינו יוצא, ואפילו כבר יצא⁶⁷.

וכן יכול להוציא בברכה על אכילת כזית ראשון בסוכה⁶⁸.

אך אינו יכול להוציאם בליל הסדר או בליל א' של סוכות בברכת המזון, אם אינו אוכל⁶⁹.

אינו יכול להוציא בברכת המוציא בסעודות שבת, אם אינו אוכל⁷⁰.

⁶³ גמ' ר"ה כט. "תני אהבה בריה דרבי זירא כל הברכות כולן, אף על פי שיצא מוציא, הוין מברכת הלחם וברכת היין, שאם לא יצא מוציא ... ובהלל ובמגילה, אף על פי שיצא מוציא". וכן בירושלמי ברכות פ"ג ה"ג "תני כל מצות שאדם פטור אדם מוציא את הרבים ידי חובתן הוין מברכת המזון" ועיי"ש בר"ה בחידושי הריטב"א "פי' כל ברכות המצות אף על פי שיצא מוציא שאע"פ שהמצות מוטלות על כל אחד הרי כל ישראל ערבין זה לזה וכולם כגוף אחד וכערב הפורע חוב חברו".

⁶⁴ ואפילו ברכת הגפן עיקרו נתקן רק למצוה ולא בשביל הנאה וע"כ ברכה זו היא בכלל שאר ברכת המצות דק"ל אף על פי שיצא מוציא. מ"ב סי' קס"ז ס"ק צו

⁶⁵ ועיינן בטור או"ח סי' רעג כ"ב בשו"ע ורמ"א שם שאפילו בקידוש של יום בשחרית בשבת, מותר לעשות כן ועיי"ש במשנה ברורה ס"ק כח "דה"ה כשמקדש על הפת שיכול לברך להם המוציא".

⁶⁶ טושו"ע או"ח תפ"ד ועיי"ש במ"ב ס"ק ד.

⁶⁷ שם בטושו"ע ועיינן ברמ"א קסז סעי' ב וז"ל ו"לא שרי לברך לאחרים אף על פי שאינו טועם, אלא ברכת המוציא דמצה בליל ראשון של פסח, וברכת היין דקידוש, בין של לילה בין של יום" וכן הוא במ"ב סי' קס"ז ס"ק צה "וה"ה כשכבר קיים מצות אכילת מצה וכבר קידש על היין והטעם בכל זה דברכת קידוש ואכילת כזית מצה היא מחובת המצות שהיא חוב על האדם וממילא הכל נכנסים בזה בכלל ערבות וכנ"ל".

⁶⁸ פמ"ג א"א קסז ס"ק מא "ובליל ראשון ושני דסוכות דחייב לאכול כזית פת בסוכה [סימן תרלט סעיף ג], יכול להוציא כמו מצה, אף על גב דמקדש על היין". וכן הוא במ"ב שם ס"ק צה "וה"ה בליל א' וב' דסוכות שהוא חייב לאכול כזית פת בסוכה יכול ג"כ להוציא אף על פי שאינו טועם בעצמו".

⁶⁹ שם סי' תפ"ד

⁷⁰ מ"ז סימן רעג ס"ק ג וע"כ נ"ל דלא קראו חוב בזה אלא בקידוש עצמו שעיקרו נתקנה שלא בשביל הנאה אלא מצוה עליו כשאר מצות וכן ברכת שופר שהתקיעה עצמה מצוה ואין שם הנאה כלל ע"כ מוציא אחרים משא"כ ברכת המוציא בסעודת שבת אף שהם חוב מ"מ אין החוב עליו משום מצוה אלא כדי שיהנה מסעודת שבת ואין לזה המצוה עצמה חוב" וכ"כ במ"ב שם ס"ק צד "שדין זה בכל השלש סעודות דאף שהם חוב אין החוב עליו משום מצוה אלא כדי שיהנה מסעודת שבת ואין להמצוה עצמה חוב"

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

גם מי שאמר קדיש וקדושה מוציא את האחרים בחובת קדיש וקדושה, אע"ג שאין מוציא ידי תפילה אלא את מי שאינו בקי⁷¹.

יכול להוציא אחרים בברכת הלולב גם אם יצא⁷².

גם מי שבירך ברכת מאורי האש, יכול להוציא אחרים אך לא בברכת הבשמים⁷³.

יכול להוציא את חברו בברכת הציצית⁷⁴ או התפילין, גם אם אינו מניח או מתעטף, וי"א שאין מוציא אל את מי שאינו בקי⁷⁵.

אך בברכת שהחיינו על מצוה שעושה מעשה, אין יכול להוציא את חברו אם הוא אינו יוצא⁷⁶. ולפיכך אם כמה אנשים קנו טלית חדשה, אין יכול מי שאין לו טלית חדשה להוציאם בברכת שהחיינו אע"ג שמוציאם בברכת להתעטף.

ולפיכך מי שאינו אוכל אינו יכול לברך ברכת המוציא להוציא האוכלים, אבל לקטנים⁷⁷, יכול לברך אף על פי שאינו אוכל עמהם, כדי לחנכם במצות⁷⁸.

אפילו בשבת, שהוא חייב לאכול פת, לא יברך לו חברו ברכת המוציא, אם אינו אוכל⁷⁹.

יוצא באמירת הלל בשמיעה מפי הקורא מעיקר הדין, אך מוטב שיאמר בעצמו בנחת⁸⁰.

⁷¹ מאירי ר"ה כט. וז"ל "ואף על פי שהתפלל יכול לחזור ולהתפלל להוציא את הרבים אף הבקיאים ידי חובת קדיש וקדושה.

⁷² מאירי שם "מעשה בא לפני חכמי הדורות באחד שנטל לולב ואח"כ נתמנה שליח צבור והורו חכמי המקום עליו שיכול הוא לברך על הלולב, ובלבד שיהא אחד בבית הכנסת שלא יצא שינענע על ברכתו של שליח צבור ויפטר זה המנענע מברכת לולב".

⁷³ שע"ת סי' רח"צ ס"ק ד וז"ל "וכת' בר"י בשם מהרא"י פראגי בתשובה כת"י מי שכבר בירך בורא מ"א יכול לחזור ולברך להוציא ב"ב דאפילו ר"א דפליג בבשמים שעיקרו להנאת הנפש אבל בנר שהוא מצוה מודה ע"ש" וכן במ"ב שם ס"ק לו

⁷⁴ ועיין פמ"ג א"א סי' ה ס"ק ה וז"ל "משא"כ כשאחד עושה מצוה וחבירו אין עושה, אין מברך אחר כי אם באין בקי העושה. ומה שכתב המ"א בהגהות אשר"י ציצית, אף על גב דנמרא ערוכה היא ראש השנה כ"ט א', תני רב אהבה בריה דרב זירא כל הברכות כולן אעפ"י שיצא מוציא חוץ מנהנין, וכן פסק הר"מ ז"ל פרק א' מהלכות ברכות הלכה י' והטור או"ח [סימן] תרצ"ב במגילה, מ"מ הא כתב רש"י שם [ד"ה חוץ] דנהנין לית ערבות, לא לתהני ולא ליבריד, והעתיקו המ"א [סימן] קס"ז [ס"ק] מ'. וא"כ ציצית י"ל דאין חוב ללבוש בנד ארבע כנפות עם ציצית, הוה אמינא דאין זה ערבות קמ"ל". מהגהות אשרי.

⁷⁵ מנ"א סי' ה ס"ק ה ומ"ב שם ס"ק יד

⁷⁶ רמב"ם הלכות ברכות פ"א ה"י "אחד העושה מצוה לעצמו ואחד העושה אותה לאחרים מברך קודם עשייתה אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות, אבל אינו מברך שהחיינו אלא על מצוה שעושה אותה לעצמו". ומובא בב"י סי' תקפ"ה

⁷⁷ "ואפילו קטנים דעלמא שאין הנוכח מוטל עליו מדינא ג"כ מותר לברך עמהם כשרוצים ליהנות ואין יודעים לברך בעצמן וכ"ש כשהם מבני ביתו ולגדולים אפילו לבני ביתו נמי לא". מ"ב שם ס"ק צ"ג.

⁷⁸ שו"ע או"ח סימן קסו סעיף יט

⁷⁹ שו"ע שם סעי' ב

⁸⁰ או"ח סימן תכב סעיף ג ובנו"כ

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

שנים שאכלו, בין אם אכלו כזית ובין אם אכלו כדי שביעה, אף על פי שבברכת המוציא אם נקבעו יחד אף לכתחילה פוטר אחד את חברו, בברכת המזון מצוה ליחלק⁸¹ שיברך כל אחד בהמ"ז לעצמו.

השומע הרי הוא כעושה מעשה המוציא, ולפיכך אין השומע קידוש צריך להחזיק הכוס בידו, אלא יוצא במה שמחזיק המקדש⁸².

אך אם אינו יוצא על ידי המקדש אלא אומר איתו מילה במילה, ויוצא באמירת עצמו, חייב שיהיה הכוס בידו⁸³.

וכן אם השומע עושה מעשה, אע"ג שהמוציא אינו עושה, יוצא ידי חובה. ולפיכך יכול להוציא אחרים בקידוש אם הוא בשבילם מקום סעודה, אע"ג שבשביל המקדש אינו מקום סעודה, כיון שאינו אוכל עמהם⁸⁴.

אך גם בשומע קידוש אם השומע אינו אוכל, אע"ג שהמקדש אוכל, חשיב כלפי השומע קידוש שלא במקום סעודה ואינו יוצא⁸⁵.

אם כשברך היה דעתו לאכול, ואח"כ הפסיק בין ברכה לאכילה במזיד אף דלעצמו אינו יוצא האחרים יוצאים⁸⁶.

⁸¹ כלומר דאע"ג דבדיעבד אף בבהמ"ז בודאי יוצא ע"י חברו המוציא מ"מ לכתחלה מצוה ליחלק והטעם שחלקו בין בהמ"ז להמוציא דבתחלת הסעודה שקובעים לאכול יחדו דעתן להצטרף משא"כ בסוף הסעודה דעתן להפרד זה מזה הלכך צריך לברך כ"א לעצמו, ויש עוד טעם משום דבהמ"ז דאורייתא החמירו בה ועיין בפמ"ג שכתב דנכון לחוש לטעם הראשון וע"כ אף אם לא אכל כדי שביעה החיובו הוא רק מדרבנן ג"כ מצוה ליחלק ולברך כ"א לעצמו. מ"ב קצ"ג ס"ק ב.

⁸² מ"ב רע"א ס"ק ג'

⁸³ מ"ב שם "ואם אינה יודעת לקדש בעצמה תאמר עמו מלה במלה מראשו ועד סופו ולא תכוין לצאת בקידושו ובאופן זה כיון שהיא אומרת הקידוש בעצמה נכון שיהא פת או יין מונח גם לפניו בעת הקידוש ולא תסמוך על מה שהנער אוהו הכוס או הפך בידו כיון שאינה יוצאת בקידוש שלו ועצה זו מועילה אפילו אם הוא קמן ביותר". ועיין בבה"ל ד"ה דאיתקש זכור לשמור.

⁸⁴ טושו"ע או"ח רעג ועיין רבי עקיבא איגר שם סעיף ד וז"ל "אם אינו נהנה עמהם. אף דהמחבר כתב לעיל סימן רע"א סי"ד דראוי לחוש לדברי הגאונים דצריך דהמקדש ישתה. צ"ל דהכא במקדש רק להוציא האחרים מקרי הם המקדשים. ולכאורה מוכח כן מהא דאמרינן לאפוקי אורחים דגנו ואכלי בבי כנישתא. והא המקדש אינו יכול לשתות. והוא לא יצא ידי קידוש שלא במקום סעודה. אמנם י"ל דהגאונים לשמתייהו דיין הוי ג"כ מקום סעודה. א"כ י"ל דהמקדש שתה שיעור שחייב בברכה אחרונה. והוי מק"ס"

⁸⁵ מ"ב סי' רע"ג ס"ק כ. ואשה אלמנה שאינה יודעת בעצמה איך לקדש לא תוכל ליכנס בבית אחר לשמוע קידוש כיון שאינה סועדת שם כלל

⁸⁶ משבצות זהב סי' קס"ז ס"ח

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

מי שיוצא או שאינו יוצא כעת כגון שאינו אוכל, אינו מוציא אחרים אפילו אם אינם יכולים לברך בעצמם⁸⁷ בברכת הנהנין⁸⁸ וברכת המזון⁸⁹, וגם בדיעבד לא יצאו⁹⁰.

אך עכ"פ אם מברך יצא כבר ידי חובה או שאינו יוצא כעת ידי הברכה או המצוה אינו מוציא את הבקי⁹¹ וי"א⁹² שמוציא לכתחילה. וי"א⁹³ שבדיעבד מוציא ורק מצוה לכתחילה שיוצא הבקי בעצמו. וכן נראה להלכה

⁸⁷ מ"ב סי' קס"ז ס"ק צ"א

⁸⁸ שו"ע סי' ריג, ובטעם דין זה כתב במאירי ר"ה כט. אבל ברכת הנהנין כגון המוציא ובורא פרי הגפן וברכת הפירות וברכת הריח וכן כל ברכות הנהנין אין אדם מברך לצורך חברו שברכת הנהנין אינה חובה מצד עצמה שלא נתחייב לאכול ולשתות ולהריח אלא שאחר שרוצה ליהנות צריך לברך מפני שאסור ליהנות מן העולם בלא ברכה ואין ראוי לברך אלא הנהנה ולא נעשה חברו ערב על מה שחייב ברכתו באה מצד שהוא רוצה ליהנות והילכך בברכות אלו אם לא יצא ורוצה לצאת לעצמו מוציא אחרים עמו ואם יצא אינו מוציא" וכן עיין במג"א קסז ס"ק מ.

⁸⁹ ונחלקו בראשונים אם ברכת המזון השיב ברכת הנהנין או שחשיב ברכת המצוות רק מכיון שאינו יכול לומר שאכלנו אינו מוציא עיין ב"י סימן קפו ועיין במגן אברהם סימן קצז ס"ק יא שכתב חילוק בין שני הטעמים שאם משון שאינו יכול לומר שאכלנו א"כ בשנים יוכל להוציא שהרי אינו מוזמן ואינו צ"ל שאכלנו אבל לטעם דהוי ברכת הנהנין אף בשנים אינו מוציא ועיי"ש במחצית השקל.

⁹⁰ פמ"ג א"א סי' קסז ס"ק מ "ודיעבד נמי לא יצא, עיין [סימן] רי"ג מ"א [ס"ק] זי"ן. אף על גב [ד]שומע כעונה, ועונה אמן יותר מהמברך, כששמע ממי שמחוייב בדבר, מה שאין כן זה אין נהנה. וערבות לא שייך, לא ליתנהי בו, והבן"

⁹¹ טור סי' רעג נבי מי שמקדש לאחרים ואינו טועם כתב שמוציא רק את שאינם בקיאים וכתב בב"י "חילוק זה כתוב בכל בו (סי' לא, לד ע"ג) בשם הרי"ג ומעמו משום דהא דאמרין (ר"ה כט). כל הברכות אף על פי שיצא מוציא הני מילי להוציא את שאינו בקי אבל לא להוציא את הבקי" וכ"פ בשו"ע שם שאינו מוציא אלא את הבקי

⁹² במ"ב סי' רע"ג ס"ק כ "והפ"ה בסימן תקפ"ה חולק וס"ל דבכל גווני יוכל להוציאם ובספר ארצות החיים סימן ח' מסיק ג"כ דמדינא יכול להוציא בכל גווני אך לכתחלה המצוה שיקדש בעצמו כיון שהוא בקי וגם חברו המוציא אינו יוצא עתה בהקידוש. ואשה אלמנה שאינה יודעת בעצמה איך לקדש לא תוכל ליכנס בבית אחר לשמוע קידוש כיון שאינה סועדת שם כלל אלא יכנס אחר לביתה לקדש לפניה ומהני זה אף שהוא אינו יוצא עתה בהקידוש". ולבאורה ראייה לדעת הפ"ח ממש"כ מחצית השקל שם "דלדין הש"ס היו מקדשין בבית הכנסת בשביל האורחים דאכלי בבי כנישתא, דלדידהו הוי מקום סעודה. וכתבו התוספות [פסחים ק, ב ד"ה ידי קידוש] דמסתמא אחד מבני העיר היה מקדש, והו"א לא אכל עמהם ולא יצא ידי קידוש, מכל מקום מוציאם" והא שם הוי לכתחילה וצ"ע

ועיין מ"ב סי' רע"ג ס"ק כח וז"ל "ואם קידש – וה"ה דאפילו לכתחלה יכול לקדש בביתו כדי שישמע שכנו הדר בבית אחר [מ"א] ואם שכנו אינו יודע בעצמו לקדש מהני הקידוש שלו אפילו הוא אוכל בעצמו וכדלעיל בס"ד ועיין מה שכתבנו שם בסק"ב. עוד כתב המ"א דה"ה כשמקדש על הפת שיכול לברך להם המוציא"

⁹³ ביאור הלכה סימן רעג סעיף ד ד"ה והוא שאינם יודעים – עיין במ"ב וכן נראה לענ"ד בדדיעבד מוציא בכל גווני דכל הברכות אף על פי שיצא מוציא אפילו לבקי כידוע להמעין בסימן ח' ס"ה באחרונים שם ובהנ"א ספ"ג דר"ה ובר"ן על המשנה דאין פורסין את שמע ומש"כ בב"י פה צע"ג ונראה דמשו"ה נידד הפ"ח בסימן תקפ"ה ופסק דבכל גווני יוצא ונראה דכונת הטור הוא למצוה בעלמא לכתחלה"

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

אין הש"ץ מוציא בחזרת הש"ץ את החייב בשמונה עשרה, אלא אם אינו בקי אך הבקי אינו יוצא אפילו בדיעבד⁹⁴, וכן בברכת המזון.

---

⁹⁴ מנ"א ומ"ב סי' קכד ס"ק א ומעם הדבר מובא בבית יוסף שם "פירש הר"ן (יא: ד"ה יחיד) דאע"ג דקיימא לן (ר"ה כמ.). כל הברכות כולן אף על פי שיצא מוציא כבר הוציאו מכלל זה בברכות ירושלמי (פ"ג ה"ג) ברכת המזון ק"ש ותפילה ושעמא דתפילה משום דמסתברא שיהא כל אחד מבקש רחמים על עצמו".